

ระบบการชำระเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ

นางสาว ชลณี เรียบร้อยเจริญ

002692

ศูนย์วิทยพัสดุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
แผนกวิชาการบัญชี
มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๒

I 15482327

INTERNATIONAL PAYMENTS SYSTEM OF THAILAND

Miss Chonlanee Riebroicharoen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Department of Commerce and Accountancy

Graduate School

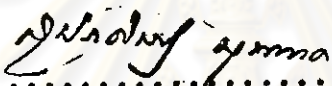
Chulalongkorn University

1979

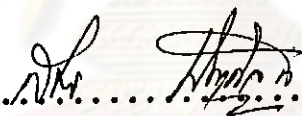
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ระบบการชำระเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ
โดย   นางสาวชลณี เรียบร้อยเจริญ
แผนกวิชา   การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์วิจิตร สุพินิจ

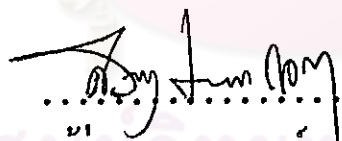

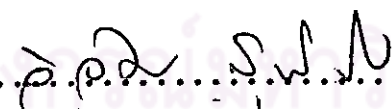
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ สังวร ปัญญาติลล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรุช เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

.....กรรมการ
(อาจารย์ วิจิตร สุพินิจ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ระบบการชำระเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ

ชื่อ

นางสาว ชลณี เรียบร้อยเจริญ

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ วิจิตร สุพินิจ

แผนกวิชา

การบัญชี

ปีการศึกษา

๒๕๒๑

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มีการติดต่อค้าขายกับประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและในปัจจุบันนี้ปริมาณสินค้าและบริการที่ค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ก็มีอัตราสูงมาก เมื่อเทียบกับรายได้ประชาชาติของประเทศทั้งหมด การค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันจึงทวีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศเป็นอย่างยิ่ง การค้าและการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศจะดำเนินไปได้โดยสะดวกและราบรื่น ก็จะต้องอาศัยระบบการชำระเงินที่มีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่การค้าและการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศได้อย่างเต็มที่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ที่อยู่ในประเทศและผู้ที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยส่วนรวมต่อ เศรษฐกิจของประเทศและต่อประชาชน

ระบบการชำระเงินกับต่างประเทศของประเทศไทยได้มีวิวัฒนาการ เรื่อยมาตั้งแต่ในอดีตโดยได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์แต่ละยุคสมัยในเวลาต่อๆ มาจนถึงในปัจจุบัน ในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงระบบการชำระเงินกับต่างประเทศในปัจจุบันนี้ ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาโดยแบ่งเป็นหัวข้อที่สำคัญ ๆ ดังนี้คือ

๑. ระบบการชำระเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ เป็นส่วนที่จะศึกษาถึงวิวัฒนาการของระบบการชำระเงินกับต่างประเทศของประเทศไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน และศึกษาถึงวิธีการที่ใช้ในการชำระเงินที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีใดบ้าง แต่ละวิธีมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร ถ้าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของแต่ละวิธี ข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นแต่ละวิธี นอกจากนี้ก็จะทำการศึกษากิจข้อเท็จจริง เกี่ยวกับโครงสร้างของการชำระเงินกับต่างประเทศในปัจจุบัน โดยเปรียบเทียบระหว่างวิธีการชำระเงินแบบต่าง ๆ อายุของการชำระเงิน สดุดเงินที่ใช้ในการชำระ มีประเภทสินค้าและประเทศคู่ค้าโดยอาศัยข้อมูลล่าสุดที่ผู้เขียนสามารถจะค้นคว้าได้ ซึ่งจากการค้นคว้าข้อมูลปรากฏว่าข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นล่าสุดในปี ๒๕๒๑

๒. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนและตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศ เป็นการศึกษาถึงตลาดปริวรรตเงินตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร โครงสร้างของตลาดเป็นอย่างไร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดปริวรรตเงินตราเป็นใครบ้าง ส่วนต่าง ๆ ของตลาดคือตลาดระหว่างธนาคาร กับลูกค้า ตลาดระหว่างธนาคาร และตลาดระหว่างธนาคารกับทุนรักษาระดับ มีความสำคัญอย่างไรบ้าง วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบเดิมและในปัจจุบันปฏิบัติกันอย่างไร เหตุผลที่ต้องมีการปรับปรุงระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ และการเคลื่อนไหวของเงินตราต่างประเทศในตลาดปริวรรตเงินตราในปัจจุบันนี้มีโครงสร้างเป็นอย่างไร

๓. ระบบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เป็นการศึกษาถึงหลักการและลักษณะของการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ข้อกำหนดในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือธนาคารแห่งประเทศไทย ตัวแทนรับอนุญาต (ธนาคารรับอนุญาต บริษัทรับอนุญาตและบุคคลรับอนุญาต) และบุคคลทั่วไปจะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งจะเป็นการศึกษาถึงหน้าที่และวิธีปฏิบัติของบุคคลแต่ละฝ่ายในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินในกรณีต่าง ๆ ข้อจำกัดในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินของแต่ละกรณี และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ

เมื่อได้ทำการศึกษาและทราบข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นของระบบการ
ชำระเงินกับต่างประเทศแล้ว ก็จะรวบรวมสรุปผลการศึกษาที่ผ่านมา ภูมิปัญหาที่เกิดขึ้น
จากการศึกษา หาวิธีการแก้ไขปัญหามาและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
เหล่านั้นแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   International Payments System of Thailand
Name   Miss Chonlanee Riebroicharoen
Thesis Advisor   Mr. Vijit Supinit
Department   Accountancy
Academic Year   1978

ABSTRACT

The economy of Thailand is an open economy, with an extensive trading relationship with a large number of countries and a comparatively high proportion of foreign trade in goods and services compared with Gross National Product. Consequently foreign trade and payments are becoming increasingly important to the economy and the well-being of the people. In order to proceed smoothly, foreign trade and international transactions require an international payments system which renders an efficient service to those who are involved, both within and without the country, thereby contributing to economic growth and welfare of the people in general.

The international payments of Thailand has undergone gradual evolution. Improvement, changes and amendments have been constantly made to adapt the system to changing environments.

In making a study of the present international payments system, the writer shall deal with the following major topics:-

1. The international payments system of Thailand

This part will explore the evolution of the international payments of Thailand in the past until the present and will study the present practices of international payments in order to see the methods and procedures, the costs as well as advantages and disadvantages. In addition, the study shall look at the structure of payments, in particular to find out the volume of different methods of payments, maturity of payments, currencies used in payments, classification of merchandises traded and the trading partners involved, using the latest available statistical data which mostly run up to the end of 1978.

2. The exchange rate regime and foreign exchange market

This section deals with the foreign exchange market in Thailand, especially its major features, market structure and participants. Different segments of the markets, e.g. banks and customers market, interbank market and transactions between banks and the Exchange Equalization Fund, are explored. The study shall also include the past and present exchange rate regimes, the reason for the change to the new exchange rate regime and the structure of foreign exchange which flows into the market.

3. The exchange control system   The principle and

feature of the exchange control system of Thailand shall be

explored. Stipulations concerning the parties involved in the system, i.e. the Bank of Thailand, authorized banks, authorized companies and money changers with regards to their duties and methods of practices in dealing with foreign exchange in different categories including limitations and restrictions shall be explained in details.

After the study of facts regarding the practices in the international payments system of Thailand has been complete, a conclusion of the result shall be made, leading to the examination of the problems and recommendation of the solutions to those problems.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากอาจารย์
 วิจิตร สุทธิกิจ รองผู้อำนวยการฝ่ายการธนาคารต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย
 ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดเวลาท่านได้สละเวลาอันมีค่าให้คำ
 แนะนำ อำนวยความสะดวกในการหาข้อมูล ช่วยจัดหาหนังสือ เอกสาร และข้อมูลต่าง ๆ
 อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนได้กรุณาตรวจ
 แก้ไขวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แก่ผู้เขียน จนกระทั่ง
 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้เขียนรู้สึกสำนึกในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอ
 กราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์สังวร บัญชาคิลก
 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวารุช เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้กรุณารับเป็นกรรมการ
 ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย
 ทุก ๆ ท่าน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายการธนาคารต่างประเทศ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็น
 ประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้เขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตารางประกอบ	เส
สารบัญรูปประกอบ	ซ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑
วิธีดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๓
๒. พัฒนาการของระบบการชำระเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ	๔
๑. ระยะเวลาตราแร่เงิน	๕
๒. ระยะเวลาปฏิวรรตทองคำ	๖
๓. ระยะเวลาปฏิวรรตสเตอร์ลิง	๘
๔. ระยะระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒	๑๘
๕. ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒	๑๘
/๓. ระบบการชำระเงินกับต่างประเทศในปัจจุบัน	๕๒
๑. กลไกในการชำระเงินกับต่างประเทศ	๕๒
๑. การชำระเงินโดยการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต	๕๓
๒. การชำระเงินตามตั๋วแลกเงินที่เรียกเก็บ	๕๐
๓. การชำระเงินด้วยวิธีอื่น ๆ	๕๓

บทที่

หน้า

๒. โครงสร้างของการชำระเงินกับต่างประเทศของประเทศไทย	๑๑๐
๑. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายรับค่าสินค้าส่งออกในปัจจุบัน	๑๑๐
๒. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายจ่ายค่าสินค้าเข้าในปัจจุบัน	๑๑๘
๔. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนและตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย	๑๓๘
๑. กลไกของตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศ	๑๓๘
๑. ผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศ	๑๓๖
๒. ส่วนต่าง ๆ ของตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศ	๑๔๑
๒. โครงสร้างการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศของประเทศไทย	๑๖๘
๕. ระบบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินของประเทศไทย	๒๐๘
ธนาคารรับอนุญาตและบริษัทรับอนุญาต	๒๑๑
บุคคลรับอนุญาต	๒๕๔
บุคคลทั่วไป	๒๕๖
๖. สรุปการวิจัย	๒๖๐
๗. ปัญหาและข้อเสนอแนะ	๒๖๗
บรรณานุกรม	๒๗๘
ประวัติ	๒๘๑

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑ ตาราง เปรียบเทียบวิธีปฏิบัติในการชำระ เงินแบบต่าง ๆ เพื่อการนำสินค้าเข้ามาในประเทศไทย	๑๐๑-๑๐๕
๒ ตาราง เปรียบเทียบวิธีการชำระ เงินเพื่อการส่งสินค้าออก โดยวิธีต่าง ๆ	๑๐๖-๑๐๘
๓ ตาราง รายรับค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามประเภทสินค้า	๑๑๓
๔ ตาราง รายรับค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามวิธีการชำระ เงิน	๑๑๔
๕ ตาราง รายรับค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามเงื่อนไขกำหนดการชำระ เงิน	๑๑๕
๖ ตาราง รายรับค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามสกุลเงินที่ใช้	๑๑๖
๗ ตาราง รายรับค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามประ เทศผู้ซื้อ	๑๑๗
๘ ตาราง รายรับค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามประ เทศผู้ซื้อโดยคิดเป็นร้อยละ	๑๑๘
๙ ตาราง รายจ่ายค่าสินค้า เข้าแบบ เปิด เลตเตอร์ ออฟ เครดิตจำแนกตาม ประเภทสินค้า	๑๒๗
๑๐ ตาราง รายจ่ายค่าสินค้า เข้าแบบ เปิด เลตเตอร์ ออฟ เครดิตในระยะ ข้างหน้าจำแนกตามประ เภทสินค้า	๑๒๘-๑๒๙
๑๑ ตาราง รายจ่ายค่าสินค้า เข้าแบบ เปิด เลตเตอร์ ออฟ เครดิตในระยะ ข้างหน้าจำแนกตามสกุลเงิน	๑๓๐-๑๓๑
๑๒ ตาราง รายจ่ายค่าสินค้า เข้าแบบ เปิด เลตเตอร์ ออฟ เครดิตในระยะ ข้างหน้าจำแนกตามประ เภทเจ้าหนี้	๑๓๒-๑๓๓
๑๓ ตาราง โครงสร้าง การซื้อขายที่เงินตราต่างประเทศของธนาคาร พาณิชย์กับลูกค้า	๑๔๕-๑๔๖
๑๔ ตาราง มูลค่าสินค้า บริการ และ เงินทุน	๑๔๗
๑๕ ตาราง ธุรกิจที่ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าแยกตามสกุลเงิน สำคัญ	๑๔๘-๑๔๙

สารบัญตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑๖ ตารางธุรกิจที่ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารแยกตาม สกุลเงินสำคัญ	๑๕๐-๑๕๑
๑๗ ตารางปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคาร พาณิชย์กับทุนรักษาระดับ	๑๕๒
๑๘ ตารางคุณฐานะซื้อขยล่วงหน้าของธนาคารพาณิชย์	๑๕๓
๑๙ ตารางสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ มกราคม - ธันวาคม ๒๕๑๕	๑๕๔
๒๐ ตารางสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ มกราคม - ธันวาคม ๒๕๒๐	๑๕๕
๒๑ ตารางสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ มกราคม - ธันวาคม ๒๕๒๑	๑๕๖
๒๒ ตารางธุรกิจการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์	๑๕๗

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญประกอบ

รูปที่	หน้า
๑ การซื้อขายพันธบัตรค่าเงินตราต่างประเทศค่าสินค้า ระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๑๘๘
๒ การซื้อขายพันธบัตรค่าเงินตราต่างประเทศค่าบริการ ระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๑๘๘
๓ การซื้อขายพันธบัตรค่าเงินตราต่างประเทศทางด้านเงินลงทุน ระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๐
๔ มูลค่าสินค้าเปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๑
๕ มูลค่าบริการเปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๒
๖ มูลค่าเงินลงทุน เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๓
๗ มูลค่าสินค้า บริการ และเงินลงทุน เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๔
๘ คุณลักษณะซื้อขายล่วงหน้าของธนาคารพาณิชย์ เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๕
๙ ฐานะสินทรัพย์และหนี้สินต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๖
๑๐ อัตราดอกเบี้ย ระหว่างปี ๒๕๑๘ - ๒๕๒๑	๒๐๗
๑๑ อัตราซื้อขายระหว่างธนาคารสำหรับดอลลาร์สหรัฐอเมริกาที่กำหนด และเปรียบเทียบกับวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เป็นร้อยละ	๒๐๘